วารสาร "มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์"
ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำภาคเรียนที่หนึ่ง 2523

ในวงวรรณกรรม

เตมีย์ ภิรมย์สวัสดิ์

การศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัย

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาภาษาฝรั่งเศสในระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยได้นำเอาระบบโสตทัศนศึกษาเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้น ฉะนั้น จุดประสงค์ของการเรียนภาษาฝรั่งเศสจึงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย กล่าวคือ การศึกษาภาษาฝรั่งเศสเบื้องต้นในระบบเดิมนั้นมีจุดประสงค์มุ่งไปที่ทักษะทางการอ่านและการเขียนเป็นสำคัญ ในขณะที่การศึกษาภาษาฝรั่งเศสโดยระบบโสตทัศนศึกษานั้นมุ่งเน้นไปที่ทักษะการฟังและการพูด โดยให้เหตุผลว่าหากสามารถฟังและพูดได้แล้ว ก็จะสามารถอ่านและเขียนได้ในที่สุด ฉะนั้น จากพื้นฐานความรู้ของภาษาฝรั่งเศสขั้นต้นโดยระบบโสตทัศน

ศึกษาดังกล่าวนี้ ผู้เรียนจะสามารถพูดภาษาฝรั่งเศสได้คล่องแคล่วพอสมควร และพึ่งเข้าใจแต่เฉพาะในวงศัพท์และรูปประโยคง่าย ๆ ในขอบเขตอันจำกัดของระบบนี้ ดังนั้น เมื่อเข้ามาศึกษาภาษาฝรั่งเศสต่อมาในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นระดับที่สูงขึ้น มีการเน้นความเข้าใจทั้งในการอ่านและการเขียนด้วย ผู้เรียนจึงตกอยู่ในสภาพที่ลำบาก เกิดความสับสน ขาดความมั่นใจในพื้นความรู้ของตน ทำให้เกิดความหนักใจและเบื่อหน่ายในการเรียน โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานต่ำและไม่แม่นยำอยู่แล้ว บางคนถึงกับกล่าวว่าเขาเคยชอบและภูมิใจในการพูดภาษาฝรั่งเศสได้ในชั้นมัธยมศึกษา แต่ภาษาฝรั่งเศสที่เขามาพบในมหาวิทยาลัยนั้นเกือบจะเป็นคนละภาษากับภาษาฝรั่งเศสที่เขาเคยรู้จัก วงศัพท์ และสำนวนที่ใช้ก็แตกต่างออกไป ตลอดจนวิธีการสอน ซึ่งเขาไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ปัญหานี้ได้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในทุกมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะกับผู้ที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ ๑ และผู้ที่มีความรู้พื้นฐานที่ไม่มั่นคง แต่สำหรับผู้ที่มีความรู้พื้นฐานทางภาษาฝรั่งเศสค่อนข้างดีอยู่แล้วก็มักจะปรับตัวได้ในที่สุด

ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ได้ถูกนำมาพิจารณาและแสดงความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวางในวงการการศึกษาภาษาฝรั่งเศส และได้สรุปกันว่าเนื่องมาจากช่องว่างระหว่างระดับความรู้พื้นฐานขั้นมัธยมศึกษา และความรู้ในระดับที่สูงขึ้นของมหาวิทยาลัย ปัญหานี้ได้ทวีความยุ่งยากมากขึ้น เมื่อผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยต้องพบกับภาษาฝรั่งเศสอีกลักษณะหนึ่งคือภาษาวรรณคดี ปัญหาการศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสในระดับอุดมศึกษาจึงเกิดขึ้นในทุก ๆ มหาวิทยาลัย

ผู้เรียนมักจะตั้งคำถามถามผู้สอนอยู่เสมอว่า เขาจะต้องเรียนวรรณคดีฝรั่งเศสไปเพื่อประโยชน์อันใด เรียนแล้วจะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างไรหรือไม่ วรรณคดีเป็นเรื่องเพ้อฝัน บางคนถึงกับเห็นว่าไร้สาระ ไม่อาจนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพ ทั้งยังยากและน่าเบื่อหน่ายอีกด้วย ส่วนผู้สอนเองก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกันกับผู้เรียน ในเมื่อผู้เรียนขาดความสนใจที่จะเรียน ผู้สอนจึงเกิดปัญหาขึ้นว่าควรจะสอนวรรณคดีฝรั่งเศสต่อไปอีกหรือไม่ในมหาวิทยาลัย

ปัญหาการศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสในมหาวิทยาลัยนี้ได้มีการถกเถียงและแสดงความคิดเห็นเป็นหลายลักษณะตามเหตุผลต่าง ๆ บางท่านให้ความเห็นว่า ในโลกปัจจุบัน วรรณคดีไม่อาจช่วยแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจได้ เรื่องของปากท้องเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ควรจะให้ความสำคัญเฉพาะการศึกษาภาษาที่จะสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ และเพื่อการ

พัฒนาชาติโดยตรง โดยเน้นประโยชน์ของการสอนภาษาฝรั่งเศสเฉพาะด้าน เช่น ภาษาฝรั่งเศสทางวิทยาศาสตร์ ภาษาฝรั่งเศสทางการค้า และภาษาฝรั่งเศสทางธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันนักวิชาการบางท่านก็ได้ให้ความเห็นโต้แย้งว่า การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูง ไม่ควรละทิ้งการศึกษาวรรณคดีโดยสิ้นเชิง เพราะวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของประเทศ การศึกษาภาษาใดภาษาหนึ่งถ้าจะให้ได้ประโยชน์และความลึกซึ้ง แท้จริงควรจะต้องศึกษาวัฒนธรรมของชาตินั้นด้วย เช่น ในกรณีของภาษาฝรั่งเศส ควรศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสเพื่อให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของคนฝรั่งเศส แต่เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพในโลกปัจจุบัน ควรศึกษาเฉพาะวรรณคดีฝรั่งเศสร่วมสมัยเท่านั้น เพราะนอกจากจะทำให้เข้าใจในความคิดของคนฝรั่งเศสร่วมสมัยแล้ว ก็จะได้ประโยชน์ทางการศึกษาภาษาฝรั่งเศสซึ่งใช้กันอยู่ในปัจจุบันอีกด้วย

จากข้อเสนอเหล่านี้ นักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งได้ให้ความเห็นคัดค้านว่า การศึกษาภาษาต่างประเทศนอกจากจำเป็นที่จะต้องศึกษาวรรณคดีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมแล้ว ควรจะต้องศึกษาวรรณคดีนั้น ๆ ทุก ๆ สมัยเพื่อให้เข้าใจในวิวัฒนาการของวรรณคดี และวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ อย่างถูกต้อง หากจะเลือกศึกษาแต่เฉพาะวรรณคดีสมัยใหม่แล้วก็จะทำให้ขาดความเข้าใจในวิวัฒนาการทางความคิดของชนชาตินั้น นอกจากนี้การศึกษาวรรณคดีสมัยใหม่เป็นสมัยที่ยากแก่การเข้าใจกว่าสมัยอื่น ๆ โดยเฉพาะในด้านความคิด แม้ภาษาที่ใช้อยู่จะเป็นภาษาปัจจุบัน แต่ความคิดที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีเหล่านั้นไม่แจ่มชัดสำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจภาษาได้อย่างลึกซึ้ง เช่น นวนิยายบางเรื่องของ ซอง ปอล ชาร์ท หรือบทละครสมัยใหม่ของโยเนสโกเป็นต้น ตรงกันข้ามการศึกษาวรรณคดีสมัยเก่า เช่น สมัยคลาสสิค แม้ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาสมัยเก่า แต่ก็เข้าใจง่าย ผู้เรียนจะได้สัมผัสกับความงามทั้งทางด้านภาษาและอารมณ์ เช่นในบทละครเศร้าของ กอร์เนย และ ราซีน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนวรรณคดีฝรั่งเศสสมัยต่าง ๆ ก็ยังคงปรากฏอยู่ในหลักสูตรทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทของทุกมหาวิทยาลัย จะมีแตกต่างกันไปก็เฉพาะแต่วิธีการสอน บางมหาวิทยาลัยจัดสอนวรรณคดีโดยแบ่งเป็นประเภท เช่น นวนิยาย บทละคร และบทกวี เป็นต้น และในบางมหาวิทยาลัยก็จัดสอนวิชานี้โดยแบ่งตามสมัยหรือตามศตวรรษ ซึ่งก็เป็นการแสดงว่าการศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสยังคงมีความสำคัญอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เพราะการศึกษาขั้นอุดมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นสูง ไม่อาจเน้นแต่เฉพาะ

การศึกษาภาษาอย่างเดียว ซึ่งเป็นเรื่องที่สถาบันภาษาของทุกภาษาได้กระทำกันอยู่แล้ว แต่ในขอบเขตของฝรั่งเศสศึกษานี้ ได้มุ่งถึงการศึกษาทั้งภาษาและวัฒนธรรมเพื่อค้นคว้าหาเหตุผลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปรัชญา ความคิด ความเป็นอยู่ทางสังคมของคนฝรั่งเศส นอกจากจะทำให้เข้าใจในความรู้สึกนึกคิดและแนวทางการดำรงชีวิตของคนฝรั่งเศสในแต่ละสมัยแล้ว การศึกษาวรรณคดีทุกประเภทยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักใช้เหตุผลในการวิเคราะห์วิจารณ์ ได้นำแง่คิด คติธรรม และประสบการณ์ทางชีวิตและทางอารมณ์มาประยุกต์กับชีวิตในปัจจุบัน โดยอาจนำเอาปรัชญาชีวิตและประสบการณ์เหล่านั้นมาช่วยตัดสินใจในการดำรงชีวิต แม้มิใช่โดยทางตรงแต่ก็อาจเป็นไปได้โดยทางอ้อม ฉะนั้น เพื่อส่งเสริมให้การศึกษาวรรณคดีฝรั่งเศสเป็นไปในบรรยากาศที่น่าสนใจมากกว่าที่เป็นอยู่ ขณะนี้ ผู้สอนก็น่าที่จะให้ผู้เรียนได้เข้าใจถึงประโยชน์ดังที่ได้กล่าวมานี้

วารสาร "มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์"
ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ ประจำภาคเรียนที่หนึ่ง ๒๕๒๓

เคล็ดลับ ในการเขียนเค้าโครงละเอียด ของปริญญานิพนธ์

โมรี ชื่นสำราญ

นิสิตปริญญาโทที่รัก ถ้าท่านไม่ต้องการพบกับความผิดหวัง ในการเสนอเค้าโครงละเอียดของวิทยานิพนธ์ ท่านควรจะปฏิบัติอย่างไร..... โปรดอ่าน "บันได ๙ ขั้น" ดังนี้

๑. ชื่อเรื่องปริญญานิพนธ์

– ต้องคลุมเนื้อหาของปริญญานิพนธ์ได้ครบถ้วน ไม่ควรตั้งชื่อเรื่องที่มีขอบข่ายกว้างจนเกินไป เช่น ถ้าจะวิจัยผลงานของนักเขียนเป็นบางเล่ม ก็ควรจะระบุไว้ในชื่อเรื่องให้เด่นชัด

๒. จุดมุ่งหมาย ความสำคัญ และสมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

- ต้องสอดคล้องกัน
- คลุมเนื้อหาของปริญญานิพนธ์ทั้งหมด

๓. คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

- ควรอธิบายคำจำกัดความศัพท์เฉพาะทุกคำที่ปรากฏในชื่อเรื่อง และในความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๔. เอกสารในการวิจัย

- ต้องเป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง และเกื้อหนุนเนื้อหาของปริญญานิพนธ์
- ควรเขียนลำดับขั้นตอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา
- ควรมีการจัดหมวดหมู่ (Organization) กับความรู้ที่ได้มาจากการอ่านเอกสารอ้างอิงว่า จะมาเสริมกับวิทยานิพนธ์ที่นิสิตทำได้อย่างไร
- ควรแสดงให้เห็นชัดว่าตอนใดนิสิตถอดความในการอ้างอิง หรือใช้คำพูดของบุคคลที่อ้างอิง และการอ้างอิงนั้นควรเป็นการอ่านจากต้นฉบับเดิม ไม่ใช่ไปลอกมาจากการอ้างอิงในปริญญานิพนธ์ฉบับก่อน ๆ
- นิสิตควรแยกให้ออกว่า เอกสารอ้างอิงใดตรงกับเรื่องของตนจริง ๆ และเข้าใจเนื้อหาของสิ่งที่ตนอ้างอิงดีพอที่จะอธิบายให้กรรมการเข้าใจได้
- นิสิตมีสิทธิ์ที่จะพูดแย้ง ถ้านิสิตไม่เห็นด้วยกับงานวิจัยที่นิสิตนำมาอ้างอิง

๕. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

- เขียนเรียงตามลำดับขั้นตอนที่จะกระทำได้จริง ๆ โดยมีรายละเอียดพอสมควรที่จะทำให้กรรมการเข้าใจถึงขั้นตอนที่จะทำ ตลอดจนเจตนาหรือผลที่จะได้รับจากขั้นตอนแต่ละขั้น

๖. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

- ต้องมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เพียงพอ
- เกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ต้องมีมาตรฐานที่ดี อย่ามีช่องโหว่ให้กรรมการค้านได้

๗. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

- ต้องมีมาตรฐาน มีค่าความเชื่อมั่น และเที่ยงตรง มาตรฐานของเครื่องมือจะดี ถ้าเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เป็นเกณฑ์ที่แน่นอน ละเอียด และใช้วัดผลได้จริง ๆ

๘. การเรียบเรียงปริญญานิพนธ์

- ต้องมีความกระทัดรัด และให้เนื้อหาต่อเนื่องกัน สอดคล้องกับความมุ่งหมาย นิสิตมีอิสรภาพในการแบ่งบทตามความเหมาะสม แต่บทใดบทหนึ่งควรจะเป็นหัวใจของการวิจัยที่แสดงถึงวิธีดำเนินการและการแปลผล

๙. คุณค่าของปริญญานิพนธ์

- ต้องมีคุณค่าทางวิชาการ คือเป็นการค้นพบสิ่งใหม่ และเป็นที่เชื่อถือได้
- มีเนื้อหา และแนวทางวิเคราะห์หรือวิจัย เหมาะสมที่จะเป็นปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาโทได้
- ไม่ซ้ำกับปริญญานิพนธ์ที่มีผู้วิจัยมาแล้ว
- ตรงกับสาขาวิชาปริญญาที่นิสิตกำลังเรียน

สิ่งที่กรรมการต้องการทราบ ในการประชุมเค้าโครงละเอียด ก็คือ นิสิตมีความสามารถที่จะวิจัยงานชิ้นนี้ได้หรือไม่ ซึ่งจะขึ้นอยู่กับตัวการต่อไปนี้

๑. นิสิตมีพื้นความรู้ในเรื่องที่จะวิจัยหรือไม่ คือเรื่องที่เลือกตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาหรือไม่ เช่นถ้านิสิตอยู่ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ก็ไม่ควรจำทำการวิจัยในเรื่อง "คุณค่าทางวรรณคดีของหนังสือในห้องสมุด" เป็นต้น

๒. ขอบเขตของการวิจัยของนิสิต ไม่ควรกว้างเกินไป จนนิสิตไม่สามารถจะทำการวิจัยได้ภายในเวลาที่ทางบัณฑิตวิทยาลัยได้กำหนดไว้

๓. ถ้านิสิตใช้สถิติ นิสิตเข้าใจสถิติที่ใช้หรือไม่ หรือจะเอาไปให้เพื่อนหรืออาจารย์ที่รู้สถิติวิเคราะห์ให้ ซึ่งก็จะแปลว่างานวิจัยชิ้นนั้นมิได้เป็นผลงานของนิสิตคนเดียว

๔. นิสิตได้ทำการค้นคว้าในเรื่องที่ตนเลือกวิจัยมาแล้ว จนพอจะเห็นลู่ทางว่าการวิจัยนี้จะสำเร็จลุล่วงได้ และผลออกมาในรูปใด ดังนั้นก่อนส่งเค้าโครงละเอียด นิสิตควรจะได้เริ่มการวิจัยมาบ้างแล้ว ไม่ใช่ว่ามีความคิดเพียงคร่าว ๆ แล้วก็ไปเอาวิทยานิพนธ์เก่า ๆ มาลอกแบบเขียนออกมา

ถ้าท่านสามารถทำความเข้าใจกับบันไดทั้ง ๙ ขั้น ดังกล่าวข้างต้นนี้ได้ ท่านก็จะไม่ต้องพบกับคำว่า "ไม่ผ่าน" "ค้างการประชุม" หรือ "ไม่อนุมัติ" ให้ขวัญของท่านกระเจิงไปชั่วคราว เสีย "mood" ต่อการเริ่มต้นขีดเขียนงานวิจัยของท่านโดยใช่เหตุ

โมรี ชื่นสำราญ

เลขานุการคณะกรรมการประชุมเค้าโครงละเอียดวิทยานิพนธ์

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ